

ДОНЧО ЦОНЧЕВ
РЕДЕНЕ НА ТУХЛИ

chitanka.info

Малка лятна кухня на нивото на терена, до нея стая на едно стъпало — Иван Делчев стои разкрячен под двуметровия щурц, в средата на отвора, и дълго наблюдава започнатото в десния ъгъл огнище. Рисувал го е сто пъти. Разглеждал е френски и италиански списания много години. Комбинирал е и е пригаждал вековния опит на отдавна умрели майстори към онова, което живее е собствената му глъбина.

Ето го Иван Делчев в гръб, потупва по крачола си с мистрията, мълчи и мечтае. Много часове. Много дни. Много удоволствие от това. После започва работа и огнището расте полека-лека. Със селска пещ в дъното. Трикрака перустия. Отгоре верига, преселвана вече пет пъти.

Съседите бяха свикнали да го виждат така и естествената дистанция между тях и „журналиста, който строи вила“, постепенно беше изчезнала. Приказката му, дрехите и особено енергията и сръчността, с които вилнееше, се оказаха онази единствена виза за тесните, консервативни пролуки към техните селски сърца.

Тъй на първия огън от това огнище в една тиха есенна вечер се гряха девет човека от махалата. Пиха ракия и кротко приказваха за грижи, пари и други такива прости неща.

Разбира се, Иван Делчев имаше своите собствени тайни, които си оставаха само за него. Например това, че веригата беше кована преди сто и седем години и сефтосана от неговия працядо. Или това, че:

„Полицата неустрашимо се изкорубва както преди над огнището, а плочите затлъстяват от тези, които ги няма.“

Няколко стиха на Джон Ъпдайк (силният прозаик), които го бяха уцелили в „дванайсетицата“ на сърцето. Но всеки човек (включително най-малограмотният селянин) има „двапайсетица“ в сърцето си, значи има какво и него да уцели.

Всичко беше наред. Той продължи да изпипва своя строеж (внук и син на зидари) и нищо особено нямаше да се случи, ако не беше се появил бай Петър.

Той дойде от съседното село да види огнището.

— Добър ден, майсторе!

— Добър ден.

— Море... дойдох да видим огнището. Оно на времето имахме, ама го съборийме. Сега синовете па сакат да правим.

— Не е лошо.

Човекът се огледа с нескрит интерес, пипна белите тухли на двата пиластъра и се наведе да погледне нагоре в комина.

— Тегли, а?

Иван Делчев сви рамене и се усмихна с удоволствие.

— Они те таково сакат. Идвали да го гледат, та ме пратиа и мене. Ти... колко го пазари?

— Кое?

— Огнището. Колко взема от чорбаджията?

Иван Делчев скри още една усмивка и се почеса. Каза набързо, наслука.

— Двеста и петдесет.

Бай Петър огледа работата още веднъж, каза „хм“¹ и за своя чест въздъхна:

— Не са много. Че ти ги дам.

— Той ми е близък приятел — каза Иван Делчев.

— Чорбаджията ли?

— Аха.

— Приказваа, че бил журналист. — Да. Има такова нещо.

— Един ми иска четирисотин. Ама не му аресах работата. Е?

— Какво?

— Пазарийме ли се? — човекът протегна ръка.

Секундата, в която Иван Делчев се колебаеше, мина и той също протегна ръка. Десетина надници са. Никак не обра човека. Защо да не си спомни онези студентски години, в които всъщност мистрията и теслата го издържаха да завърши?

Уточниха деня, материалите и в края на седмицата каминджията започна работа у бай Петър. Бавно и с мерак. Майсторската, с подсвиркване. Баба Петровица му готвеше страхотни постни чорбици. Опече му баница, пиле. Синовете (зачервени собственици на „москвичи“ и дебели невести) гледаха работата отгоре и със стремежа да изглеждат пренебрежително делови.

Накрая, на първия огън (бай Петър току-що беше наброил парите в ръката му), поляха делото с джанковица, вечеряха изобилно и приказваха дълго.

— Сакат камина, сакат коли, сакат море и чужбина — каза старецът; след като синовете му се оттеглиха. — А отдека?

Иван Делчев разбиращо махна с ръка.

— Не стигат — въздъхна старецът. — Из ден в ден по-не стигат, те това е. Лани малкио купи дюшеме, два̀сет и седем лева връзката. Сега големио купи дюшеме, четиресет и четири лева връзката. Е как, че стигнат?

— Абе то тъй си върви — каза Иван Делчев.

— Зная аз дека оно тъй си върви, ама бая се зъбърза. Те, овците беа дванайсет, сега че продам половината. Кокошките беа шейсет, мислим да изколим половината.

— Защо? Яйцата, млякото, вълната ...

— Абе яйцата, млекото и вълната, ама отдека зърно?

— Нали ви дават земя за частно ползване?

— Дават... Два декара. Вземи ги ти, па храни с тех кравата и овците, и уовете, и бибоците...

Поцъкаха е език откровено над още такива проблеми, преядоха и се разделиха.

Цялата година по-късно Иван Делчев си спомняше това с удоволствие. Разказваше на приятели историята с огнището на бай Петър, а с парите от него си купи една хубава мраморна маса — тя отделно и постоянно възстановяваше пред очите му случая. А какъв толкова беше случаят? — мислеше. Труд за труд. Доверие за доверие. Прости и измерими думи, които разменяха с бай Петър — думи, като верига, която може да си виси, осаждена и спокойна, още двеста и четиринайсет години, докато плочите надебеляват от тези, които ги няма.

Ето това искаше Иван Делчев да пише, а никога не го правеше въпреки много добрата си кариера. И се питаше мъжки: „Въпреки“ или „заради“? Седеше си на масата в клуба на журналистите, в клуба на писателите, в клуба на преводачите. Мечтаеше си. Проучваше и вникваше във вековния опит на много умрели майстори на перото — и все не можеше да го пригоди към това, което оставаше от собственото му Иванделчево перо.

Нещо не беше наред. И той щеше да продължи да пише така, че да изпитва по-голямо удоволствие от себе си, когато нарежда тухли, а не думи, ако не ги бяха изпратили в селото на бай Петър.

Изпратиха ги: двама журналисти, трима писатели и четирима артисти. Имаше културни тържества в окръга и те — разбира се — веднага избраха селото, в което Иван Делчев е правил камина.

— Дали ще те познае твоят дядо Петър?

— Чудя се и аз. Той ме знае с варените дрехи и бомбенцето от преди трийсет години.

— Като че ли отиваме на поклонение на това твоє огнище, майка му стара!

Смяха се по пътя в автобуса, закачаха Иван Делчев, но у всички растеше едно любопитно вълнение — до самия миг, когато потропаха на бай Петровата врата.

— Добър ден!

— Добър ден, добър ден, заповедайте!

Човекът изнесе бъклица. Бабата беше в носия.

— Лани записваа песни от баба ви Петровица — похвали я той.
— Па у сестра й идваа от телевизията.

— Ние сме от вестниците — каза Иван Делчев и намести тъмните си очила авторитетно.

— Е та... — дядо Петър сви рамене, — Добре сте дошли.

— Много ви е хубаво огнището — каза един от артистите. — Кой го е правил?

— Па намерих майсторо у съседното село. Он бе правил друго таково, та го аресаа момчетата. На една вила.

— Майстор е бил — каза Иван Делчев. — Много ли ти взе?

— Е па оно... Сговорел беше, човеко.

Иван Делчев пи от бъклицата и я подаде на съседа си. Каза, като погледна към чантията:

— Много хубав дървен материал. Това направо дюшеме. На тая скъпотия ...

— Па даски — безучастно каза старецът.

— И стока много по двора. С какво я храните?

— Е па оно ... Оно, що си тебе, си го сака.

— Сигурно от частното ползване, а? Дават ли достатъчно земя?

— Па оти да не дават?

Бъклицата стигна до стареца и той отпи звучно.

— Рака, рака тебе, момчета! — рече и показа голямата си кафява длан. — Ама нема кой! Иначе све има, оти да нема?

Иван Делчев се загледа в масата, на която беше се хранил цяла седмица, после в огнището, което беше горяло вече цяла година. Те не бяха сега същите. И дядо Петър, и той, журналистът Иван Делчев, не бяха сега същите. Изпита ненавист към елегантния си, скъп костюм, към очилата си, артистите и писателите наоколо.

Въздъхна, опита се да отбие връхлитащата отвътре вонеща тъга и в този миг знаеше, че е далеч по-смислено да редиш тухли, отколкото думи.

Някой от артистите каза:

— Айде, чао бабо Петре!

Друг веднага го коригира:

— Чао, дядо Петровице!

Чу се разсеяно груб смях, един червен петел нервно изкукурига откъм бунището. Наперен бибок перна с криле плочите, изтъняващи от тези, които ги има, и тутакси изляя като чудовище.

Групата излезе от двора и се упъти към площада, отбелязан с паметник, да прави културните тържества.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.